

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปาก สำหรับนักเรียนผู้บกพร่องทางการได้ยิน
ชื่อผู้เขียน	นายวิชัย วิวัฒน์คุณูปการ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คุณิต ดวงสา ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ทีสุวรรณ กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี้นผดุง กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปาก สำหรับนักเรียนผู้บกพร่องทางการได้ยินในโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการในการสร้างความตระหนักเรื่องสุขภาพช่องปากให้แก่นักเรียน 2) ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการดูแลสุขภาพช่องปาก 3) ศึกษากระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ระยะเวลาในการศึกษา 3 ปี วิธีการศึกษาใช้ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การฟোকักรวม การทำกิจกรรมกลุ่มด้วยกระบวนการ AIC และ PRA

ปีแรกของการศึกษาได้ก่อกระแสให้ทั้งนักเรียนและครูเกิดการตระหนักถึงการดูแลสุขภาพช่องปากและเกิดทัศนคติที่ดีต่อทันตแพทย์ โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นบทบาทของบุคคลภายนอก ในปีถัดมามีการฟ็อกักรวมผู้นำนักเรียนที่เป็นบุคคลสำคัญจำนวน 13 คนให้เกิดความตระหนักต่อสุขภาพช่องปาก จากนั้นจึงใช้กระบวนการ AIC ช่วยในการดึงศักยภาพของผู้นำนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปาก ผู้นำนักเรียนได้ใช้ความรู้และประสบการณ์จากการฟ็อกักรวมมาประยุกต์ใช้ โดยการคิดและบริหารจัดการกิจกรรมทั้งหมดนั้นกลุ่มผู้นำนักเรียน

เป็นผู้คิดและปฏิบัติเองทั้งหมด ซึ่งแสดงถึงศักยภาพของกลุ่มผู้นำให้เป็นที่ประจักษ์แก่คณะครูและนักเรียน อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถคงสภาพความตระหนักในการดูแลสุขภาพช่องปากให้คงอยู่ในระยะยาว ในปีสุดท้ายจึงเน้นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่นักเรียนเพื่อฝึกทักษะการคิดที่สลับซับซ้อนมากขึ้น โดยใช้กระบวนการ PRA ผู้นำนักเรียนจำนวน 25 คนสามารถผ่านกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจและมีทักษะในการคิด วางแผนงาน และปฏิบัติได้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากมีเวลาไม่พอจึงไม่สามารถทดสอบให้นักเรียนลองวางแผนงานด้านสุขภาพช่องปาก เพื่อให้ทุกคนได้มีความตระหนักและเกิดการปฏิบัติจนเป็นลักษณะนิสัยต่อไป

แม้ว่าการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะยังไม่สามารถสรุปรูปแบบที่เหมาะสมได้ แต่ก็ยังเป็นแนวทางในการพัฒนางานให้มีความก้าวหน้าและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

Thesis Title	Models of Participatory Oral Health Care Promotion for Hearing – Impaired Students	Hearing
Author	Mr. Wichai Wiwatcunoopakarn	
M.Ed.	Nonformal Education	
Examining Committee	Asst. Prof. Dr. Dusit Duangsa	Chairman
	Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuwana	Member
	Asst. Prof. Yongyudh Plianpadung	Member

Abstract

The objectives of this study were : 1) to study the process of developing oral health awareness, 2) to investigate the pattern of student participation in oral health care, and 3) to study the process of empowerment on oral health care in hearing-impaired students. This study was a participatory action research based on the qualitative approach. The length of the study was 3 years. The study methods included interviews, observation, training sessions and the group process using AIC and PRA techniques.

In the first year, activities were conducted by outsiders for the students as well as the teachers in order to develop positive attitudes towards dentists and awareness of oral health care. In the following year, 13 student leaders were chosen as key persons. These key persons were trained to build oral health awareness. The AIC technique was used to create the participatory potentials of these student leaders in oral health care. The student leaders used the experience and knowledge from the training sessions to plan and manage their own oral health activities for the whole school.

The strong potentials of these student leaders were well acknowledged by the teachers and other students. However, the sustainability of the oral health care awareness was not quite successful in the long term. Therefore, in the last year, more emphasis was placed on the empowerment of the students through fostering complex thinking skills. Through the PRA

process, twenty-five students who had gone through the empowerment and the PRA process showed good thinking skills as well as good planning and implementation skills. Because of the lack of time, it was not possible to conduct a test on the students' skill on oral health care planning to develop the programme to build awareness and oral health practice.

Although this study could not give the most appropriate model, it provided guidelines for developing an oral health care model which could be improved to be more appropriate for the target population.